

Lov af 12. Jan. 1858 § 12 og tilsammen 480 Kr. til to Lærere med Lønninger i Følge Lov af 25. Marts 1871 § 3, sidste Stykke.

3. Den polytekniske Lærestalts Kapitalformue i Finans- aaret 1879—80.

	Ikke rentebærende.		Rentebærende.		Tilsammen.	
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
31. Marts 1879.....	829.	55	147400.		148229.	55
formindsket med.....	877.	71	33400.		34277.	71
31. Marts 1880.....	÷	48. 16	114000.		113951.	84

At den ikke rentebærende Formue ved Udgangen af 1879—80 er opført med et negativt Beløb, er saaledes at forstaa, at der, for at undgaa en større Afhændelse af rentebærende Aktiver, til løbende Udgifter blev brugt 48 Kr. 16 Ø. af de i Kassen beroende Deposita fra studerende.

Den rentebærende Formue indestod ved Udgangen af 1879—80 i følgende Effekter:

Østifternes Kreditforenings Obligationer.....	5000 Kr.
Statsgjælds Indskrivningsbevis.....	107000 —
— — — — —, tilhørende Madame Diempkers Gave..	2000 —
	114000 Kr.

Renten af sidst nævnte Indskrivningsbevis er ved Finansloven for 1870—71 efter Testamentets Bestemmelse stillet til Bestyrelsens uindskrænkede Disposition.

E. Embeds- og Personalforhold uden for Lærerpersonalet.

1. Personalialia, vedrørende Universitetsbibliotheket.

Under 31. Avg. 1879 ansøgte Universitetsbibliothekar, Prof. Thorsen, paa Grund af sin Helbreds Tilstand om Afsked fra sin Stilling fra 1. Oktbr. s. A. at regne, med den ham i Henhold til Pensionsloven tilkommende Pension. Ved under 15. Sept. s. A. at forelægge denne Ansøgning, udtalte Konsistorium, at han af samme var blevet udnævnt til Universitetsbibliothekar fra 1. Oktbr. 1848 at regne, uden at denne Beskikkelse var blevet konfirmeret af Ministeriet. I Følge den almindelige, i Universitetslovgivningen hjemlede Regel udnævnte Konsistorium vel til Embedet som Universitetsbibliothekar; men en ministeriel Approbation af Udnævnelsen var nødvendig. Saaledes var Regelen givet i Univ. Fund. 7. Maj 1788 VII § 5, og det var denne Regel, som var stadfæstet ved Ministeriets

Skrivelse af 18. Juni 1849 Nr. 4, hvor det udtales, at Udnævnelsen ved Konsistorium vedbliver som hidtil, jfr. Lindes Medd. 1849—56 S. 677 og Matzens Univ. Retshist. II S. 245. Den ved Prof. Thorsens Udnævnelse stedfundne Afgivelse fra den almindelige Regel beroede paa den særegne Hjemmel, som en Skrivelse fra Ministeriet af 9. Sept. 1848 indeholdt. Allerede af det angivne Forhold fulgte det, at Konsistorium ikke kunde anse sig berettiget til uden Bemyndigelse af Ministeriet at afskedige Prof. Thorsen, og det saa meget mindre som der var Spørgsmaal om Afsked paa Grund af Helbred med Pension. Konsistorium androg derfor om Ministeriets Bemyndigelse hertil.

I Skrivelse af 23. Sept. udtalte Ministeriet, at Prof. Thorsen, da han var ansat som Universitetsbibliothekar uden af Kongen at være udnævnt, efter Pensionsloven af 5. Jan. 1851 § 1 formentlig ikke kunde anses berettiget til at erholde Pension efter Pensionsloven. I sin Tid havde vel Konsistoriums juridiske Medlemmer i en under 22. Sept. 1857 afgivet Betænkning i Anledning af det den Gang opstaaede Spørgsmaal om Pension til den da afskedigede Kassekontrolør ved Universitetskvæsturen, der ikke var kongelig udnævnt, gjort en modsat Fortolkning gjældende af Bestemmelsen i Pensionslovens § 1 mbr. 3, og den omspurgte Pension blev den vedkommende Embedsmand bevilget ved Finansloven efter en Forhandling i Folketinget, hvorunder der blev lagt Vægt paa den ommeldte Betænkning, jfr. Lindes Medd. 1849—56 S. 883—89. Ikke desto mindre kunde Ministeriet — og i samme Retning havde ogsaa Finansministeriet i sin Tid meget bestemt udtalt sig under en Brevvexling med Kirke- og Undervisningsministeriet om en lignende Sag for en Seminarielærers Vedkommende — ikke fravige den Mening, at Pensionslovens § 1 mbr. 3 kun var at forstaa saaledes, at kgl. Udnævnelse var en nødvendig Betingelse for, at Pension kunde tillægges de ved de sammesteds omtalte Stiftelser ansatte Embedsmænd, ganske paa samme Maade som dette efter §ens mbr. 1 gjaldt for de »af Staten« lønede Embedsmænd. Da denne Betingelse, som bemærket, ikke var opfyldt for Prof. Thorsens Vedkommende, ansaa Ministeriet sig ikke berettiget til at tillægge ham den Pension, hvortil den med Embedet forbundne Lønning i Følge Lønningslov 25. Marts 1871 gav Adgang, med mindre dertil havde en særlig Lovbemyndigelse, som Ministeriet, efter Forholdets Beskaffenhed i dette Tilfælde, var sindet at søge meddelt ved derom at stille det fornødne Forslag til Finansloven. Det vilde derfor blive nødvendigt at udsætte Prof. Thorsens Afskedigelse, indtil der havde Bevilling ved Finansloven til Pensionens Udbetaling, hvorfor Ministeriet anmodede Konsistorium om, med skyldigt Hensyn til Prof. Thorsens Kræfter og Helbreds Tilstand at søge en Ordning truffet, hvorefter han, saa længe indtil Pensionsspørgsmaalet var afgjort, kunde forblive i sin Embedsstilling.

Det saaledes for en enkelt Embedsmand nu indtrufne Tilfælde fremkaldte formentlig Nødvendigheden af i Almindelighed at søge Pensionsspørgsmaalet bragt til Afgjørelse for de andre Embedsmænd ved Universitetet, der ligesom Bibliothekaren vel oppebare Lønninger, der gave Adgang til Pension, men manglede kgl. Udnævnelse. Dette gjaldt nemlig 1ste Underbibliothekar ved Universitetsbibliotheket, Bogholderen ved Universitetskvæsturen og Gartneren ved den botaniske Have, hvis Udnævnelse approberes af Kongen, og eventuelt Inspektorerne ved det forenede naturhistoriske Museum, jfr. Lønningslov 25. Marts 1871 §§ 1, 6 og 7. Da der i Følge Pensionsloven af 5. Jan. 1851 § 1 hørte Lovbemyndigelse til

den kgl. Udnævnelse af Embedsmænd i Embeder, hvor denne ikke, førend Pensionsloven udkom, havde fundet Sted, og en Bestemmelse i denne Retning for de omtalte Universitetsembedsmænd vel rettest maatte finde sin Plads i det Lovforslag, Ministeriet til Revisionen af Universitetets Lønningslov havde at forelægge den i Oktbr. sammentrædende Rigsdag, begjærede Ministeriet Spørgsmaalet taget under Overvejelse af det Udvalg af Universitetsprofessorer, som af Konsistorium var nedsat til at afgive Betænkning om Lønningsforholdene ved Universitetet i Anledning af Lønningslovens Revision.

Lønningsudvalget afgav sin Erklæring under 29. Sept. Naar Ministeriet udtalte den Formening, at Prof. Thorsen ikke kunde anses berettiget til at erholde Pension efter Pensionsloven, fordi han ikke var udnævnt af Kongen, gik det ud fra en Fortolkning af den Stiftelsesembedsmænd vedkommende Passus i L. 5. Jan. 1851 § 1, hvis Rigtighed Udvalget bestemt maatte bestride. Prof. Thorsens Pensionsret var utvivlsom, selv om det antoges, at Pensionsloven gjorde kgl. Udnævnelse til Betingelse for Universitetets Embedsmænds Pensionsret i Almindelighed. Under denne Forudsætning vilde nemlig Prof. Thorsen, der var udnævnt til sit Embede, førend Pensionsloven udkom, falde ind under den Bestemmelse i L. 5. Jan. 1851 § 1, der forbeholdt enhver, som ved dens Udgivelse var ansat i en Bestilling, der i Følge de hidtil gjældende Regler gav Adgang til Pension, men efter Loven ikke længer gjorde det, Kravet paa Pension for hans Person. At Bibliothekarembedet hørte til de Poster ved Universitetet, som efter de før L. 5. Jan. 1851 gjældende Regler gav Adgang til Pension, vilde næppe blive bestridt. Den administrative Praxis, hvortil dette Lovens Udtryk sigtede, drog Grænsen mellem de Embedsmænd ved Universitetet, der havde Adgang til Pension, hvilken udrededes af den almindelige Pensionskasse, og de Betjente ved Universitetet, der ikke havde saadan Adgang til Pension, men kun Udsigt til at faa en Understøttelse bevilget af Universitetets Kasse, jfr. Normalregl. 13. Novbr. 1844 § 6, Post 7, efter Hensyn til Stillingernes Vigtighed. Det var muligt, at der kunde opstaa Tvivl ved Skjønnets om andre Stillinger i denne Henseende; men det var utænkeligt, at en saadan Tvivl kunde opstaa med Hensyn til Bibliothekarposten, der jævnlig besattes med Professorer, og med hvilken der endnu efter kgl. Resol. 25. Novbr. 1836 § 5 var forbundet Forelæsningspligt. Stillinger ved Universitetet, der aabenbart i Vigtighed stode under Bibliothekarens, vare baade ved Forbeholdet i L. 12. Jan. 1858 § 34 og i en Række enkelte Tilfælde blevne anerkjendte for at give deres før Pensionsloven udnævnte Indehavere Pensionsret. Af Tilfælde, der laa før Loven af 1851, henviste Udvalget til kgl. Resol. 13. Jan. 1843, der tillagde botanisk Gartner Mørcks Enke 80 Rd. aarlig foruden 40 Rd. i Optragelseshjælp. Ved Finansloven for 1864—65 blev der optaget en særlig Udgiftspost »Halvdelen af den Enken efter en afdød pensionsberettiget Embedsmand under Kvæsturen tilkommende Pension« for Bogholder Rosengreens Enke (Pensionens anden Halvdel blev baaret af Kommunitetet). I Finansloven f. 1869—70 kom Pension for Gartner Weilbachs Enke til paa denne Post, der nu blev kaldet »Pensioner til andre Pensionsberettigede«, hvilket Navn den havde beholdt siden, jfr. Finanslovene, Universitetets Udgiftspost 6 b, med skarp Adskillelse fra den Udgiftspost (6 c), under hvilken Understøttelser til ikke-pensionsberettigede Betjente opføres. I 1870—71 kom til paa samme Post (6 b) Pension til Kasserer Friis, i 1871—72 Pension til dennes

Enke, i 1874—75 Pension til Universitetsbibliothekar Gundorphs Enke, jfr. ogsaa med Hensyn til Universitetsbibliothekar Gundorphs Ret Folketingstid. f. 1857 Sp. 3017 ff. Udvalget nærede ikke Tvivl om, at Ministeriet vilde anerkjende, at den samme Ret, som Lovgivningsmagten i disse Tilfælde havde anerkjendt for Embedsmænd ved Universitetet under aldeles lignende Forudsætninger, som forelaa for Prof. Thorsens Vedkommende, kun at deres Embeder vare mindre vigtige end hans, ogsaa maatte tilkomme denne. Udvalget tvivlede saa meget mindre om, at i alt Fald hin Passus i Pensionsloven, der forbeholdt de ældre Embedsmænds Ret, af Ministeriet vilde blive erkjendt at hjemle Prof. Thorsen Pensionsret, som denne af Ministeriet selv var blevet tilpligtet som pensionsberettiget Embedsmand at forsørge sin Enke i Livsforsikringsanstalten, og som det endelig var det bekjendt, at ved Beregningen af Gehejmer. Madvigs Pension som Undervisningsinspektør var medregnet hans Tjenestetid netop i hans Stilling som Universitetsbibliothekar fra 1832 til 1848.

Medens Prof. Thorsens Pensionsret altsaa under alle Omstændigheder stod fast, var Besvarelsen af det af Ministeriet rejste almindelige Spørgsmaal afgjørende for de senere end Pensionsloven uden kgl. Udnævnelse ansatte Universitetsembedsmænds Pensionsret. Hvad nu dette Spørgsmaal angik, var der om det d. 22. Sept. 1857 blevet afgivet en udførlig Betænkning til Konsistorium af dettes da værende juridiske Medlemmer, se Lindes Medd. 1849 56, S. 884 ff. og Reskriptsamlingen f. 1864 S. 322, Noten. I denne Betænkning, der helt igjennem vidnede om sjældnen juridisk Indsigt og klar Forstaaelse af Forholdenes historiske Udvikling, var det efter Udvalgets Mening uomstødelig godtgjort, at det var aldeles uden Hjemmel i Pensionslovens § 1 at antage, at Pensionsretten for de i Paragrafens 3. Membrum omtalte Stiftelsesembedsmænd skulde være betinget af kgl. Udnævnelse, at en saadan Antagelse var uforenelig med Paragrafens Ord, hele Bygning og Sammenhæng, og at det derimod havde Hjemmel i Paragrafen, at ogsaa saadanne Universitetsembudsmand, der ikke havde kgl. Udnævnelse, kunde have Pensionsret, nemlig under Forudsætning af, at de beklædte Stillinger af større Betydning. De to juridiske Medlemmer af Udvalget, der tillige vare Medlemmer af Konsistorium, erklærede for deres Vedkommende, at de i et og alt tiltraadte hin Betæknings Udvikling og Resultater. Til dens udtømmende Behandling af Spørgsmaalet havde de intet at tilføje. For en juridisk Betragtning maatte Spørgsmaalet ved den anses som endelig løst og klaret. Det vilde da kun blive en Gjentagelse, naar Udvalget her paa ny vilde fremstille i det enkelte de Grunde, hvorpaa Betæknings Resultat maatte støttes. Til en saadan Gjentagelse vilde heller ikke den af Ministeriet berørte, i Reskr. Saml. f. 1864 S. 321, Noten, aftrykte Skrivelse fra Finansministeriet kunne give Anledning. Dens paa uholdbare Slutninger grundede Paastande vare forud gjendrevne ved hin Betænkning. Hvad Udvalget fandt Anledning til her at bemærke om Spørgsmaalet, var derfor kun følgende: Den rigtige Fortolkning af Pensionslovens omspurgte Bestemmelse udelukkede ikke, at det Resultat, hvortil Finansministeriet i 1864 kom for en Seminarielærers Vedkommende, kunde have været vel grundet. Forholdet behøvede aldeles ikke at være ensartet. Derfor talte hverken denne Afgjørelse eller L. 9. Marts 1872 (om Nedlæggelse af det kgl. Skolelærerseminarium i Lyngby) § 2 mod Universitetsembudsmandenes Ret. For disses Vedkommende vare de Synspunkter, som den ommeldte Betænkning havde gjort gjældende, ikke blot blevne tagne til Følge under den Forhandling, som omtales i Ministeriets

Skrivelse, jfr. Folketingstid. f. 1857 Sp. 1865—71, 1873—83 og 1888; men paa dem havde ogsaa den senere Lovgivningsmagt bygget. Under Forhandlingerne om L. 12. Jan. 1858 gjorde den Forudsætning sig stadig gjældende, at de, hvis Lønninger særlig normeredes, altsaa i Følge Lovens § 8 Bibliothekar, Gartner og Bogholder, havde Pensionsret i Modsætning til dem, der lønnedes af de samlede Summer, hvilke ved § 34 udelukkedes fra Pensionsret, for saa vidt den ikke forbeholdtes for de da ansatte, jfr. Folketingstid. f. 1857 Sp. 3017 ff., og en i det Forslag, der førte til L. 12. Jan. 1858, udtrykkelig af Regeringen optaget Bestemmelse om hine Embedsmænds Pensionsret, blev væsentlig kun af Hensyn til en formentlig forestaaende Omordning af Universitetets forskjellige Instituter ikke gennemført, se Rigsdagstid. f. 1857 Tillæg A Sp. 469 og 476 og Tillæg B Sp. 414, jfr. Lindes Medd. 1857—63 S. 17—18 samt Rigsdagstid. f. 1858 Anh. B, Sp. 69—70. Den samme Forudsætning udtaltes aldeles bestemt af Ministeriet i Motiverne til L. 19. Febr. 1861 om Lønningerne ved Universitetsbibliotheket i Anledning af Forslaget om at sætte den første Underbibliothekar paa særlig normeret Løn sammen med Bibliothekaren, se Rigsdagstid. f. 1860 Tillæg A Sp. 838. Med denne Ministeriets Opfattelse fremkom der under Forhandlingerne ikke nogen Modsigelse. Den Ubestemthed i Grænsen for de pensionsberettigede Embeder ved Universitetet, som blev tilbage, naar man kun havde den rigtige Fortolkning af Pensionsloven at holde sig til, en Ubestemthed, som den omtalte Betænkning foreslog at hæve ved et Regulativ, maatte derfor nu siges at være hævet af den senere Lovgivning: L. 12. Jan. 1858, 19. Febr. 1861 og 25. Marts 1871. Disse Love have draget Grænsen saaledes, at det kommer an paa, om Lønnen er særlig normeret i Loven, eller afholdes af en samlet Sum. Og som Lovgivningen har bygget paa de i hin Betænkning udviklede Synspunkter, saaledes har ogsaa Ministeriet anerkjendt disse paa forskjellig Maade. Det maatte saaledes antages at være sket under den Forhandling med Konsistorium angaaende Udnævnelsen til Bogholderposten, som fandt Sted i 1863, idet Ministeriet tiltraadte Konsistoriums, paa dette Grundlag støttede Indstilling i Sagen, se Lindes Medd. 1857—63 S. 618—19. Det var fremdeles sket praktisk derved, at den nu værende Bogholder og Gartner vare tilpligtede at forsørge deres Enker i Livsforsikringsanstalten.

Naar saaledes den Opfattelse af Spørgsmaalet om de paagjældende Universitetsembadmænds Pensionsret, som Ministeriets Skrivelse nu gjorde gjældende, vilde medføre et Brud paa de Forudsætninger, fra hvilke Administrationen og Lovgivningsmagten i lang Tid vare gaaede ud, og som havde en saa vægtig Avtoritet for sig, som hin Betænkning var, turde Udvalget udtale det Haab, at Ministeriet vilde frafalde denne Opfattelse. Skulde det endnu findes fornødent, vilde Udvalget i alt Fald indstændig tilraade, da det her gjaldt et i strængeste Forstand juridisk Fortolkningsspørgsmaal, at Ministeriet begjærede en Betænkning over Spørgsmaalet af det juridiske Fakultet, eller formaaede Justitsministeriet til at udtale sig om det, førend det byggede videre paa en Opfattelse, der havde saa meget imod sig.

Efter det anførte kunde Udvalget ikke finde, at Spørgsmaalet om Pensionsretten indeholdt nogen Opfordring til, end sige Nødvendighed for at gennemføre den Forandring med Hensyn til Udnævnelsen til Embederne som Bibliothekar, Underbibliothekar, Bogholder og Gartner, at de for Fremtiden skulde besættes ved kgl. Udnævnelse. Udvalget gik ud fra, at Konsistorium vilde finde, at de samme Grunde, som tidligere havde ført det til af al Magt at fraraade en saadan

Forandring, endnu vare tilstede. Skulde det findes ønskeligt, vilde det jo være let ved mere udtrykkelige Bestemmelser, end de tidligere Lønningslove indeholdt, i den Lønningslov, som skulde revideres, at slaa Pensionsretten fast for de med særlig Løn normerede Embeder, uden at nogen Forandring med Hensyn til Udnævnelsen behøvede at ske.

I Skrivelse af 30. Sept. udtalte Konsistorium, idet det indsendte denne Erklæring, at det aldeles tiltraadte denne og derfor ansaa Prof. Thorsens Pensionsret for at være givet, selv om det almindelige Spørgsmaal om de ikke kgl. udnævnte Universitetsebedsmænds Pensionsret besvaredes benægtende, fordi Prof. Thorsen som ansat før Pensionsloven i alt Fald maatte nyde godt af det i Pensionslovens § 1 indeholdte Forbehold af de ældre Embedsmænds Ret. Konsistorium gjentog derfor sin Indstilling om Bemyndigelse til at afskedige Prof. Thorsen. Hvad dernæst det almindelige Spørgsmaal angik, som havde Betydning for de ikke kgl. udnævnte Universitetsebedsmænd, der vare ansatte efter Pensionsloven, sluttede Konsistorium sig ligeledes ganske til, hvad Udvalget havde udtalt, og hævdede derfor med den af Ministeriet omtalte Betænkning af 22. Sept. 1857 og i Overensstemmelse med de Forudsætninger, der senere havde gjort sig gjældende i Lovgivningen og Administrationen, at Pensionsretten tilkom de ikke kgl. ansatte Universitetsebedsmænd, hvis Løn særlig var normeret i Lønningsloven. Konsistorium sluttede sig ligeledes indstændig til det Ønske, at Ministeriet ikke vilde bygge videre paa en modsat Opfattelse, der brød med hine Forudsætninger, uden forinden at have indhentet Udtalelser om det paagjældende Fortolkningsspørgsmaal enten fra det juridiske Fakultet eller fra Justitsministeriet. I Følge den Opfattelse, fra hvilken Konsistorium gik ud, bortfaldt Opfordringen til ved Lønningslovens Revision at søge gennemført en Forandring i de nu gjældende Regler med Hensyn til de paagjældendes Udnævnelse. Konsistorium ansaa nu som tidligere en saadan Forandring for i og for sig utilraadelig, og henholdt sig i saa Henseende ganske til, hvad det tidligere havde udtalt, og hvad der havde faaet de højere Universitetsmyndigheders Medhold under de Forhandlinger, der førte til den kgl. Resol. 11. Decbr. 1838 (se Selmers Aarbog 1838 S. 168), jfr. Ministeriets Skrivelse af 26. Juni 1863 (Lindes Medd. 1857—63 S. 618—19) og 18. Juni 1849 § 4 (Lindes Medd. 1849—56 S. 677). Dersom man ansaa det for ønskeligt at faa Spørgsmaalet om Pensionsretten afgjort af Lovgivningsmagten paa en mere udtrykkelig Maade, end hidtil var sket, tilraadede Konsistorium, at dette skete ved et Forslag, der slog Pensionsretten fast, uden at der skete nogen Forandring i Henseende til Udnævnelsen, saaledes som det af Ministeriet var paatænkt ved det Udkast, der førte til Lønningsloven af 12. Jan. 1858. Efter den Opfattelse, som Konsistorium maatte fastholde som beroende paa rigtig Fortolkning af Pensionsloven og efter Forholdets senere Udvikling ved Lovgivningen og Administrationen, ansaa det det imidlertid for overflødigt at søge en saadan ny, udtrykkelig Bekræftelse af Pensionsretten, og stillede derfor ikke Forslag derom.

I Anledning af denne Skrivelse og Udvalgets Betænkning begjærede Undervisningsministeriet under 8. Okt. en Erklæring af Finansministeriet om det Spørgsmaal, der her havde trængt sig frem, Nødvendigheden af kgl. Udnævnelse som Betingelse efter Pensionslovens § 1 for, at der kunde tillægges den Embedsmand Pension, som havde oppebaaret en Lønning, med hvilken der efter Lønningsloven var for-

bundet Adgang til Pension. Ved under s. D. at meddele Konsistorium Underretning herom og forbeholde sig endelig Beslutning i Sagen, naar Finansministeriets Erklæring var modtaget, udtalte Ministeriet, at det ikke kunde andet end finde det tvivlsomt, om det med rette kunde siges, at der, før Lønningsloven af 1858 blev givet for Universitetet, overhovedet havde været forudsat nogen egentlig Pensionsret for de Universitetsembedsmænd, der ikke havde kgl. Udnævnelse. Før Pensionsloven udkom, var det betragtet som en Særrettighed for de kgl. Embedsmænd at have Adgang til Pension, og det var en i Administrationen almindelig antaget Forudsætning, at Pension kun kunde tillægges kgl. ansatte Embedsmænd. Samme Forudsætning laa til Grund for den kgl. Resol. 10. Juli 1830 (Koll. Tid. for s. A. S. 643—45) om Stiftelsernes Forpligtelse til at pensionere deres Embedsmænd. Da der i Aaret 1837, i Anledning af en da af Universitets Direktionen udvirket kgl. Ansættelse af Bogholderen ved Universitetskvæsturen, første Gang blev rejst Spørgsmaal af Konsistorium om sammes Ret til at udnævne de underordnede Embedsmænd og Betjente i Universitetets Tjeneste og i Særdeleshed dem, der ansattes i Universitetskontoret, gik Universitets Direktionen meget bestemt ud fra samme Forudsætning, at Embederne kun ved at blive kongelige kunde give Pensionsret, jfr. Selmers Aarb. f. 1838 S. 167. Det vilde af de der meddelte Motiver til Direktionens Indstilling til kgl. Resol. 11. Decbr. 1838 (ib. S. 168) endog bemærkes, at Direktionen udtrykkelig udtalte, at det, som Forholdene den Gang vare, maatte anses for ufornodent og uhensigtsmæssigt at bevirke de paagjældende Embedsmænd tillagt Pensionsberettigelse ved at lade Embederne overgaa til at blive kongelige. I Normalregl. 13. Novbr. 1844 blev, som en Følge af, at Pensionerne til Universitetslærerne den Gang i Henhold til det ældre Normalreglement af 1836 skulde udredes af den almindelige Pensionskasse, ikke optaget nogen Udgiftspost for »Pensioner«, men under Post 7 en begrænset Sum til »Understøttelser, som Vi allernaadigst bemyndige Direktionen til at bevilge Universitetsbetjente, der ikke have Adgang til Pension af den almindelige Pensionskasse«, og i de paafølgende, af Kongen approberede Budgetter for Universitetet blev denne Udgiftskonto opført med samme Titel af »Understøttelser«. I Sammenhæng hermed lod det sig ogsaa vel forstaa, at den Komite af Universitetsprofessorer, der til Forberedelse af en Lønningslov for Universitetets Embedsmænd i Aaret 1856 var nedsat, foreslog en udtrykkelig Bestemmelse optaget i den eventuelle Lønningslov, der sikrede Bibliothekaren, Gartneren og de ved Kvæsturen ansatte vigtigere Embedsmænd Pensionsret, og motiverede en saadan Bestemmelse ved Hensynet til, at disse Embedsmænds Pensionsret paa Grund af deres Ansættelsesmaade ikke lod sig betragte som hævet over enhver Tvivl, jfr. Rigsdagstid. f. 1857 Tillæg A Sp. 527—28 og 533.

Som Forholdet saaledes i Fortiden før Lønningslovens Emanation syntes at være opfattet, kunde Ministeriet, som bemærket, ikke undertrykke en stærk Tvivl om, at Prof. Thorsen kunde nyde godt af det i Pensionslovens § 1 indeholdte Forbehold af de ældre Embedsmænds Ret. Imidlertid var Ministeriet, som allerede udtalt i dets Skrivelse af 23. Sept., tilbøjeligt til — i Lighed med, hvad der var sket i de i Udvalgets Betænkning fremhævede Tilfælde, hvori Pension, efter at Lønningsloven af 1858 var udkommet, var blevet tilstaaet Enker efter Universitetsembedsmænd, der uden kgl. Udnævnelse havde oppebaaret Lønninger, hvormed

der efter Loven er forbundet Pensionsret — i ethvert Fald under Behandlingen af Finanslovforslaget f. 1880—81 at søge optaget Pensionen til Prof. Thorsen.

Konsistoriums Svar afgaves under 15. Oktbr. For saa vidt Ministeriet først henviste til, at det, før Pensionsloven udkom, var betragtet som en Særrettighed for de kgl. ansatte Embedsmænd at have Adgang til Pension, og at det var en i Administrationen almindelig antaget Forudsætning, at Pension kun kunde tillægges saadanne, var det allerede i den i Konsistoriums Skrivelse af 30. Sept. omtalte Betænkning af 22. Sept. 1857 forklaret, at dette vel utvivlsomt gjaldt for den egentlige Statstjenestes Vedkommende og der ogsaa havde god Grund, men at dette Kjendemærke for Pensionsretten i mange Tilfælde vilde passe meget daarlig paa de ved Stiftelser ansatte Embedsmænd, og derfor her være lige saa unaturligt som det i Almindelighed var naturligt ved Embedsmændene i den egentlige Statstjeneste. At denne væsentlige Forskjel ikke skulde være paaagtet af Administrationen, eller at denne for at bevare en rent ydre Ensartethed skulde have opgivet sine Grundsætningers indre Konsekvens, var noget, der i alt Fald maatte have Formodningen saa stærkt mod sig, at man ikke turde gaa ud derfra. Det saas nu heller ikke, at en saadan Forudsætning kunde udledes af kgl. Resol. 10. Juli 1830. Det ved denne afgjorte Spørgsmaal angik alene det, om de offentlige Stiftelser selv eller den almindelige Pensionskasse skulde pensionere de førstes afgaaende Betjente, naar de vare pensionsberettigede, og Afgjørelsen gik ud paa, at Pensioneringspligten blev paalagt de offentlige Stiftelser. Denne Forhandling kunde altsaa kun oplyse noget om det foreliggende Spørgsmaal, for saa vidt der under den maatte være udtalt noget forudsætningsvis om, under hvilke Betingelser de offentlige Stiftelsers Betjente overhovedet kunde antages at kvalificere sig til Pension. Nu hed det vel, at Kancelliet efter foregaaende Brevvexling med Direktionen for den almindelige Pensionskasse havde nedlagt allerunderdanigst Forestilling om, hvorvidt de Embedsmænd, der vare ansatte ved offentlige Stiftelser og lønnedes af disse, kunde, »fordi de ere beskikkede eller konfirmerede af Hs. Majestæt« have Adgang til ved deres Afskedigelse at nyde Pension af bemeldte Kasse. Men det var klart, at der ikke i denne Vending, ved hvilken Spørgsmaalet om Adgang til Pension af Pensionskassen stillede, laa nogen bestemt Forudsætning om, at hine Stiftelsers Embedsmænd, naar de ikke vare beskikkede eller konfirmerede af Kongen, vare udelukkede fra Adgang til Pension overhovedet. I denne Henseende var det ogsaa særlig oplysende, at Kancelliet senere hen i Forestillingen, hvor Stiftelsernes Pensioneringspligt begrundes, aabenbart med Forsæt havde brugt Vendinger, der vare meget mere almindelige. Det hed nemlig, at det maatte anses naturligest, at den Stiftelse, som lønnede Embedsmanden, ogsaa burde udrede Pension til ham ved hans Afgang, »for saa vidt han efter de Vilkaar, hvorunder han er antaget, i Forbindelse med Anledningen til hans Entledigelse, har Adgang til Pension, hvilken Adgang til Pension maa anses som pars salarii og i Forbindelse med Gagen og andre Emolumenter bidrager til at opmuntre delige og paalidelige Mænd til at paatage sig Stiftelsens Tjeneste«.

Ministeriet havde dernæst henvist til Universitets Direktionens Udtalelser under den Forhandling, der førte til kgl. Resol. 11. Decbr. 1838. Af denne Forhandling, der findes meddelt i Selmers Aarb. f. 1838 S. 164 ff., saas det, at Universitets Direktionen den Gang havde forudsat, at de hidtil af Konsistorium udnævnte underordnede Embedsmænd og Betjente i Universitetets Tjeneste og

i Særdeleshed de, som ansattes i Universitetskontoret, ikkun ved at blive udnævnte af Kongen vilde kunne opnaa de med et kongeligt Embede forbundne Fordele, navnlig Adgang til Pension for dem selv og deres efterladte. Hertil bemærkede Konsistorium for det første, at denne Forhandling kun drejede sig om de »underordnede« Embeds- og Bestillingsmænd i Universitetets Tjeneste, til hvilke, som det af Sagen saas, Universitets Direktionen den Gang henregnede de Kvæsturembeds-mænd, om hvilke Resolutionen talte. Nogen Forudsætning om, at overordnede Embedsmænd ikke kunde have Pensionsret, med mindre de vare kongelig udnævnte, fandtes ikke udtalt. At Universitetsbibliothekaren skulde være betragtet som hørende til de »underordnede« Embedsmænd, var der ikke i denne Forhandling nogen som helst Antydning af, og det var af de Grunde, som vare anførte i Udvalgets Skrivelse af 29. Sept., lidet sandsynligt, at han opfattedes saaledes. Dernæst var Universitets Direktionens anførte Opfattelse kun fremkommet i en Række af Betragtninger, som førte den til at gjøre en Indstilling i en Sag, som ikke direkte angik Pensionsretten. Denne Opfattelse havde derimod ikke givet sig noget umiddelbart Udtryk i en Regeringsbeslutning om selve Pensionsretten, der kunde siges at udgjøre et Led i en administrativ Praxis med Hensyn til Spørgsmaalet om denne Ret. Den kgl. Resol. 11. Decbr. 1838 angik kun Spørgsmaalet om de paagjældende Kvæsturembedsmands Ansættelsesmaade; den berørte ikke Pensionsretten og indeholdt intet, der kunde fortolkes som en Godkjendelse af hin Universitets Direktionens Forudsætning.

Personlige Forhold medførte, at Afgjørelser, der direkte angik Universitetsbibliothekarens Pensionsret efter den administrative Praxis før Loven af 1851, ikke forelaa for dette Aarhundrede; thi baade Prof. Nyerup, der var udnævnt til Bibliothekar 1796, og efter ham Prof. Rask afgik fra deres Stillinger, henholdsvis 1829 og 1832, ved Døden og uden efterladte, om hvis Pensionsret der kunde være Spørgsmaal. Men et betydningsfuldt Bidrag til Oplysning om den virkelige administrative Praxis var givet ved den alt af Udvalget anførte kgl. Resol. 13. Jan. 1843, der, i Følge en af Pensionskontoret meddelt Oplysning, tillagde Enken efter Gartneren ved den botaniske Have Mørch Pension af Pensionskassen samt Opdragelseshjælp. Gartner Mørch var, som det endnu er Regel for denne Stilling, ansat af Konsistorium med kgl. Approbation, se Selmers Aarb. f. 1842 S. 51. Hvis Universitets Direktionen i 1838 havde haft den Mening, at ingen andre end kgl. udnævnte Universitetsembedsmænd havde Adgang til Pension —, hvad der dog, som oven for bemærket, ikke var noget, der talte for —, vilde en saadan Opfattelse altsaa være blevet underkjendt ved denne Afgjørelse, og for saa vidt endog den botaniske Gartner maatte henregnes til de »underordnede« Embedsmænd, se Selmers Aarb. l. c., var end ikke den Forudsætning, som Universitets Direktionen for disses Vedkommende havde udtalt, blevet godkjendt.

Tilfældet med Gartner Mørch var imidlertid ingenlunde ene staaende. Ganske i Overensstemmelse med denne Afgjørelse var følgende Tilfælde, vedkommende Kommunitetet, som Konsistorium saa sig i Stand til at oplyse. I Forbindelse med, at Kommunitetets Midler henlagdes fra det theologiske Fakultet under Kvæstor, blev det d. 29. Decbr. 1843 af Kongen resolveret, at naar Kommunitetets hidtil værende Sekretær og Bogholder Dreyer afskedigedes af det theologiske Fakultet, se Selmers Aarb. 1844 S. 72, tilstodes der ham hans tidligere Gage af 700 Rd. aarlig som »Pension« af Stiftelsens Kasse, at udrede for

1844 af Kontoen for ekstraordinære Udgifter og, for saa vidt disse ikke strakte til, af Stiftelsens Overskud. Dreyer var, som det i Forestillingen hed, antaget 1813 af det theologiske Fakultet til Sekretær og Bogholder, i hvilken Egenskab der ved kgl. Resol. 14. Juli 1813 tillagdes ham en Gage af 300 Rd., der ved senere kgl. Resolutioner efterhaanden forøgedes til 700 Rd. I Forestillingen omtaltes end videre, at ogsaa den i Aaret 1813 afskedigede »oconomus communitalis« blev afskediget med fuld Gage i Pension.

Med Hensyn til det Spørgsmaal, af hvilken Kasse Pensioner til Universitetets pensionsberettigede Embedsmænd blev at udrede, blev den almindelige Regel i kgl. Resol. 10. Juli 1830, at Stiftelsen selv skulde udrede disse, som af Ministeriet bemærket, fraveget ved Normalreglementet af 1836 for Universitetslærernes Vedkommende, idet Pensioner til disse i Følge dette Reglement skulde udredes af den almindelige Pensionskasse. Herved havde det sit Forblivende indtil 1. Jan. 1846, fra hvilket Tidspunkt en kgl. Resol. 10. Jan. 1846 atter overførte saadanne Pensioner til Universitetets Kasse, se Selmers Aarb. 1846 S. 32. Indtil 1. Jan. 1846 udredede Pensionskassen imidlertid ogsaa alle Pensioner til Universitetsembedsmændenes Enker og Børn, selv efter saadanne Embedsmænd, hvis egen Pension udrededes af Stiftelsen. Paa Pensioner til Enker og Børn var Resol. af 1830 nemlig aldrig blevet anset anvendelig, se Selmers Aarb. 1846 S. 30. Dette Forhold forklarede, at Pensionen til Mørchs Enke blev udredet af Pensionskassen, medens han selv i Følge Resol. af 1830 vilde have været at pensionere af Universitetets Kasse, ganske ligesom Pensioner til Kommunitetets Embedsmænd i de oven for omtalte Tilfælde paalagdes denne Stiftelse. At det nu ved Normalreglementet af 1844 skulde have været Hensigten at omstøde for Universitetets Vedkommende en Pensionsret, som den tidligere administrative Praxis hjemlede, var der i Forhandlingerne om dette Reglement ikke Spor af Antydning af, og det havde paa Grund af denne Tavshed i allerhøjeste Grad Sandsynligheden mod sig. At Normalreglementet kun havde en Post for »Understøttelser«, ingen for »Pensioner«, hvilke i det første Udkast vare nævnte ved Siden af »Understøttelser«, kunde meget naturlig forklares uden at gribe til en saa usandsynlig Antagelse. Medens nemlig Pensioner af Universitetskassen ikke kunde sættes under samme Post som »Understøttelser«, allerede af den Grund, at det var Universitets Direktionen, der bemyndigedes til at tildele disse, medens enhver Pension til en Universitetsembedsmand forudsatte en kgl. Resolution, vilde det være lidet naturligt at optage en stadig, særegen Post for Pensioners Udredelse af Universitetskassen, da de den Gang gjældende Regler, hvorefter de allerfleste, Universitetet vedrørende Pensioner udrededes af Pensionskassen, maatte medføre, at en saadan Udgift for Universitetskassen kun ganske undtagelsesvis indtraadte. For indtrædende Tilfælde kunde man enten have forudsat, at Pensionerne maatte afholdes af Posten til »ekstraordinære Udgifter«, Normalreglementets Post 14, saaledes som man forholdt sig ved Kommunitetets Pensioner baade i det oven for nævnte Tilfælde og ved Pensionen til Kommunitetets (af Kongen udnævnte) Arkivarius Bølling i Følge kgl. Resol. 15. Okt. 1850, eller at de som hjemlede ved særlige kgl. Resolutioner vilde være at optage under 8de Post, under hvilken Universitetsbudgettet for 1845 havde opført nogle, Universitetskassen paahvilende Pensioner.

At Pensionsret for ikke kgl. udnævnte Universitetsembedsmænd, der vare ansatte før Pensionsloven, ogsaa i en Række senere Tilfælde var blevet anerkjendt,

og særlig ogsaa med Hensyn til Universitetets Rektor, der var Universitetsbibliothekar fra 1832—48, var oplyst i Lønningsudvalgets Skrivelse af 29. Sept. *) Hertil føjede Konsistorium, at den udtrykkelige Bestemmelse angaaende Bibliothekaren, Gartneren og visse Kvæsturembedsmænds Pensionsret, der fra Universitetets Side blev foreslaaet i Aaret 1856 —, som Ytringerne paa de i Ministeriets Skrivelse citerede Steder af Rigsdagstidende klart viste —, var motiveret ved den Tvivl, som var rejst med Hensyn til Fortolkningen af den almindelige Bestemmelse i Pensionslovens § 1 om Betingelserne for Stiftelsesembedsmænds Pensionsret, men ikke særlig ved Hensynet til de her foreliggende specielle og forbigaaende Spørgsmaal om de før Pensionsloven ansattes Ret.

I sit Svar af 4. Novbr. meddelte Finansministeriet, at det ikke havde fundet Anledning til at fravige sin i Skrivelse af 16. Novbr. 1864 udtalte Opfattelse, hvorefter det af Undervisningsministeriet opkastede Spørgsmaal maatte besvares bekræftende. I øvrigt tilføjede det, at det ikke havde haft nogen Lejlighed til for sit Vedkommende at bringe den omspurgte Bestemmelse i Pensionsloven i direkte Anvendelse, eftersom ingen af de paagjældende Stiftelser sorterede under Finansministeriet.

Efter Undervisningsministeriets Begjæring udtalte Justitsministeriet sig om Sagen i Skrivelse af 27. Novbr. Hvad først angik Forstaaelsen af Pensionsloven af 5. Jan. 1851 § 1, 3dje Stykke, sluttede Justitsministeriet sig til, hvad der var antaget i det juridiske Fakultets Betænkning af 22 Sept. 1857, for saa vidt angik Spørgsmaalet, om kgl. Udnævnelse kunde opstilles som en nødvendig Betingelse for de i det nævnte Lovsted omhandlede Stiftelsesembedsmænds Pensionsret. Det var med Fakultetet enigt i, at Ordene »Den samme Ret til Pension«, hvormed 3dje Stykke i § 1 begyndte, ikke efter en nøjagtig sproglig Opfattelse kunde betyde andet end »Ret til Pension efter denne Lov«. Der kunde ikke i disse Ord indlægges nogen Henvisning til den i § 1, 1ste Stykke fordrede Udnævnelse af Kongen; thi den var lige saa lidt som Fordringen paa Lønning af Statskassen nogen Egenskab ved Retten til Pension efter § 1, 1ste Stykke, men kun en Betingelse herfor. Havde det været Meningen at fastholde Regelen om Betingelserne for Pensionsret i § 1, 1ste Stykke for de i 3dje Stykke omtalte Embedsmænds Vedkommende, maatte det have heddet »Den samme Ret til Pension tilkommer under lige Betingelser« eller noget lignende. Men saaledes vare Pensionslovens Ord ikke; den sagde kun, »at der tilkommer Stiftelsesembedsmændene den samme Ret til Pension« : en Ret til Pension af samme Indhold eller Beskaffenhed som den i § 1, 1ste Stykke, nævnte, og det behøvede

*) Pensionsloven af 5. Jan. 1851 er fremdeles blevet anvendt paa følgende Embedsmænd, der vare ansatte før bemeldte Lov:

Kassekontrolør Schmidt, Pension i Følge Ministeriets Skrivelse af 31. Decbr. 1856.
Forvalter Liebe, ved Embeds Inddragelse Ventepenge i Følge Ministeriets Skrivelse af 18. Avg. 1862.

— Langemann — ligeledes Ventepenge i Følge samme Skrivelse.

— Borgens Enke, Pension i Følge Ministeriets Skrivelse af 12. Febr. 1866.
Posteringen er sket under Udgiftspost 7 b (6 b), men kun fordi Post 7 a (6 a) kun er bestemt til Pensioner for Universitetslærere og deres efterladte, jfr. Forslag til Finanslov f. 1858—59 S. 45.

selvfølgelig ingen nærmere Paavisning, at der meget godt kunde tillægges flere Personer eller Grupper af Personer »den samme Ret«, medens Betingelserne herfor vare forskellige for de flere Personers eller Grupperes Vedkommende; at Retten var »den samme«, involverede ikke, at Betingelserne for deres Opnaelse vare de samme. Ej heller kunde det med Føje paastaas, at Ordene »Den samme Ret til Pension«, skjønt et unøjagtigt Udtryk for Tanken, dog skulde udtrykke den Mening, der af Finansministeriet i dets Skrivelse af 16. Novbr. 1864 var antaget. Det var allerede i og for sig omtvisteligt, om det nogen Sinde kunde tilstedes at rette en Lovs Ord fra det, de sprogrigtig betøde, til noget andet, som de kun under Forudsætning af Unøjagtighed i at udtrykke Tanken kunde betyde; men det var i alt Fald vist, at Betingelsen for, at man kunde være berettiget hertil, var, at det med gode og antagelige Grunde kunde oplyses, at Lovgiveren havde haft i Sinde at sige andet end det, der sprogrigtig laa i Ordene. Dette Bevis kunde navnlig føres derved, at det af den samme Lovs øvrige Indhold eller af den øvrige, samtidig gjældende Lovgivnings Indhold lod sig paavise, at Lovgiveren ikke kunde have ment det, der i og for sig laa i Ordene; men om noget saadant kunde der i nærværende Tilfælde ikke være Tale. Det kunde mulig ogsaa forekomme, at en Lovs Tilblivelseshistorie, nemlig forud gaende Forhandlinger, bestemt tilkjendegave, at Lovgiveren ikke havde tilsigtet at udtale det, der nærmest laa i Ordene, men noget andet, og det var i nærværende Tilfælde den eneste Maade, hvorpaa der skulde kunne oplyses noget om Lovgiverens Tanke eller Mening med Hensyn til det her omhandlede Spørgsmaal. Om Oplysninger af denne Art afgave Berettigelse til at forstaa en Lov anderledes, end Ordene medførte, var i høj Grad omtvisteligt, og Justitsministeriet var tilbøjeligt til at besvare dette Spørgsmaal benægtende. Men under alle Omstændigheder lod der sig formentlig aldeles ikke af Pensionslovens Tilblivelseshistorie udlede noget som helst Bevis, ja endog kun nogen Formodning for, at det skulde have været Meningen, at Pensionsbetingelserne i § 1, 1ste Stykke, skulde gjælde ogsaa for de i 3dje Stykke omhandlede Embedsmænd. Ved den Forandring, Regeringsforslagets § 1, jfr. Dept. Tid. f. 1850 S. 118, undergik under 2den Behandling i Folketingets 1ste Session efter Forslag af David, jfr. Folketingstid. 1ste Sess. Sp. 5718 ff., var der fra Forslagsstillerens Side intet udtalt, som kunde give Grund til at formode, at han ikke tilsigtede det, der dog maatte blive den nær liggende, sprogrigtige Folge af at tage Stiftelsesembedsmændene ud af den Forbindelse, hvori de i Regeringsforslaget vare satte med Statseembedsmændene, og give dem Plads i et særskilt 3dje Stykke, medens det paa den anden Side laa nær at bemærke, at Forslagsstilleren jo med største Lethed kunde have formet sit Forslag saaledes, at Udnævnelse af Kongen overførtes paa Stiftelsesembedsmanden som Betingelse for Pensionsret, dersom det havde været hans Mening, f. Ex. ved at indskyde »de af Kongen udnævnte« foran Ordet »Embedsmænd« i 3dje Stykke. Ej heller vilde det under den her bestridte Forudsætning være forklarligt, at man, da der ved Lovforslagets Behandling i Folketingets 2den Session, jfr. Folketingstid. Sp. 2771, skulde gives Rigsdagsembedsmændene Pensionsret efter Loven, udførte dette ved at indsætte dem, der ikke udnævntes af Kongen, i det Stykke, der handlede om Stiftelsesembedsmændene, og umiddelbart ved Siden af disse, medens det dog havde været særdeles let at undgaa denne Sammenstilling ved

at vælge en anden nær liggende Opfattelse, f. Ex. at lade Bestemmelsen om Rigsdagsemedsmændene udgjøre et lille Punktum for sig selv, jfr. Forslaget, saaledes som det forelagdes i 2den Session, Dpt. Tid. f. 1850 Sp. 1382. Det var derfor efter Justitsministeriets Anskuelse saa langt fra, at der af Lovens Tilblivelseshistorie kunde udledes noget Bevis for, at Ordene i § 1, 3dje Stykke skulde være at forstaa anderledes end i Overensstemmelse med det, der sprogrigtig nærmest laa i dem, at der meget mere for at kunne antage noget saadant, maatte forudsættes en paafaldende Mangel paa Blik for de nærmest liggende Følger af de under Sagens Behandling foretagne Ændringer i Lovforslaget hos alle vedkommende.

Men hvorledes man end antog, at § 1, 3dje Stykke burde fortolkes, var det formentlig utvivlsomt, at der i alt Fald maatte tilkomme Prof. Thorsen Pension efter § 1, 2det Stykke. Endog inden for den egentlige Statstjeneste forekom der — skjønt saa vel Undervisningsministeriet som Konsistorium syntes at gaa ud fra en modsat Forudsætning — før Pensionsloven af 1851 Exempler paa, at Embeds- og Bestillingsmænd i Følge de gjældende Regler havde Adgang til Pension, uagtet de ikke vare udnævnte af Kongen. At dette kunde forekomme, var jo netop forudsat i § 1, 2det Stykke, og under Forhandlingerne om Lovforslaget anerkjendtes det, jfr. Folketingstid. 1ste Session Sp. 5055, 5078—79 og 5726. Justitsministeriet oplyste i saa Henseende fra sin egen Erfaringskreds, at endog saa lavt stillede Funktionærer som Ministeriets Bude, skjønt de kun vare udnævnte af Kancellikollegiet, efter de ældre Regler ansaas for at have Adgang til Pension; thi da der i 1870 blev Tale om paa Grund af Alder og Svagelighed at afskedige et saadant Bud og herom brevvexledes med Finansministeriet, svarede dette under 19. Avg. 1870, at der i Følge L. 5. Jan. 1851 § 1, 2det Stykke tilkom paagjældende Ret til Pension lige med de af Kongen udnævnte Embedsmænd. Men lod det sig ikke fastholde, at der inden for den egentlige Statstjeneste kunde opstilles den Regel, førend Pensionsloven udkom, at kun de Embeds- og Bestillingsmænd, som vare udnævnte af Kongen, havde Adgang til Pension, var der end mindre Grund til at antage, at en saadan Maxime skulde have været gennemført med Hensyn til Stiftelsesembedsmændene. Ligesom det allerede syntes i og for sig antageligt, at en Embedsmand af saadan Betydning som Chefen for Universitetsbibliotheket var blevet anset for at henhøre til dem, der havde Adgang til Pension, saaledes satte formentlig de af Konsistorium i dets Skrivelse af 15. Oktbr. anførte Analogier dette uden for al Tvivl, og navnlig syntes den Omstændighed, at Underbibliothekar Gundorps Enke blev behandlet som pensionsberettiget, at tale for, at Bibliothekaren ikke mindre maatte være det end Underbibliothekaren. At der ikke kunde anføres noget Exempel paa, at en Bibliothekar eller Enken efter en saadan var blevet tillagt Pension, kunde selvfølgelig ikke være afgjørende, naar det kun var begrundet i den faktiske Omstændighed, at der i lang Tid ikke havde været noget Tilfælde, hvor Spørgsmaalet kunde opstaa. Undersøgelsen maatte rettes paa, om det kunde antages, at man, dersom Tilfældet var indtraadt, vilde have betragtet paagjældende som havende Adgang til Pension, og i denne Henseende maatte der sluttes fra de analoge Afgjørelser, der havdes, hvilke, saa vidt Justitsministeriet skjønnede, ikke efterlode nogen Tvivl om, at man vilde have besvaret Spørgsmaalet om Bibliothekarens Pensionsadgang bekræftende.

Efter Modtagelsen af denne Skrivelse bemyndigede Undervisningsministeriet under 9. Decbr. Konsistorium, i Medfør af det ved Pensionsloven af 5. Jan. 1851 § 1 mbr. 2 tagne Forbehold med Hensyn til de før Lovens Udgivelse ansatte Embedsmænds Pensionskrav, til at afskedige Prof. Thorsen fra hans Embede som Universitetsbibliothekar med Pension efter Pensionsloven. I Henhold til denne Bemyndigelse afskedigede Konsistorium under 12. Decbr. Prof. Thorsen fra 1. Jan. 1880 at regne, hvorhos det udtalte sin Paaskjønnelse af hans Virksomhed i Bibliothekets Tjeneste i den lange Aarrække af 46 Aar, i hvilken han havde virket ved dette.

Om den saaledes ledige Post gjorde Konsistorium Opslag. Af Ansøgerne valgte det Assistent ved Universitetsbibliotheket S. L. H. C. J. Birket Smith, hvilket Valg det i Skrivelse af 16. Jan. 1880 indstillede til Ministeriets Approbation. Ved kgl. Resol. af 22. Jan. beskikkedes derefter Sophus Laurits Henrik Christian Julius Birket Smith til Bibliothekar ved Universitetsbibliotheket og det dermed forenede Classenske Bibliothek.

Den Form, der her var anvendt for Stadfæstelsen af det af Konsistorium truffne Valg, foranledigede dette til i Skrivelse af 29. Jan. for Ministeriet at udtale, at det hidtil stødse havde været Konsistorium overladt, efter meddelt Bemyndigelse, at give den paagjældende Beskikkelsen. Med Hensyn til de Tvivl. som denne Formforandring kunde fremkalde, følte det sig opfordret til at udtale den Forudsætning, at Konsistorium fremdeles, og indtil heri maatte ske Forandring ved Lov, havde Retten til under Approbation at udnævne til Posten som Universitetsbibliothekar. Under 17. Febr. tilskrev Ministeriet Konsistorium, at det efter dets og Finansministeriets overensstemmende Opfattelse af Pensionsloven, jfr. de for Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet gjældende Lønningslove, maatte anses for givet, at den nye Bibliothekar kun ved at erholde kgl. Udnævnelse var blevet pensionsberettiget og vilde i Fremtiden kunne fritages for at gjøre Indskud i Statskassen efter Lønningslov 25. Marts 1871 § 24 samt modtage det nu for ham til Forrentning i Statskassen indestaaende Beløb udbetalt. Ministeriet tilføjede, at det ikke skjønnede, at der i det i Sagen foregaaede laa Grund til at forudsætte nogen anden Forandring i det hidtil i Følge Universitetets Fund. 7. Maj 1788 VII § 5 bestaaende, end den, der fulgte af Grundlovens § 12, Ministeriets Lønningslov samt Pensionsloven.

Efter Universitetsbibliothekarens, af Konsistorium anbefalede Indstilling bifaldt Ministeriet under 17. Febr., at Dr. phil. Fridericia og Cand. theol. Gjellerup rykkede op i Pladserne henholdsvis som 1ste og 2den Assistent med en Lønning af henholdsvis 1750 Kr. og 1150 Kr. fra d. 1. s. M. at regne, at der tillagdes 3dje Assistents Plads en Lønning af 840 Kr., samt at de af Medhjælpsummen derefter disponible 400 Kr. anvendtes til ekstraordinær Medhjælp ved Bibliotheket, dog saaledes, at det ikke udelukkedes, at der af disse 400 Kr. kunde anvendes med Ministeriets Approbation et Beløb til de i Forvejen ansatte Bestillingsmænd. Paa Grund af det sene Tidspunkt, paa hvilket Beføjelsen gaves Bibliothekaren, kunde denne ikke opbruge hele den Del af den paagjældende Sum, som stod til hans Disposition i Finansaaret 1880—81. Efter hans Indstilling, der tiltraadtes af Konsistorium, tillagdes Restbeløbet 33 Kr. 60 Ø. Bibliotheksbud Marcussen i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 14. Apr.

Som 3dje Assistent ansatte Konsistorium under 25. Marts 1880 cand. philol. J. Th. Jensen.

— Universitetsbibliothekar S. Birket Smith androg i Avg. 1880 om en Sum af Universitetets eller Kommunitetets Midler for at sættes i Stand til at foretage en Rejse til Udlandet i Bibliothekets Interesse. I Skrivelse af 6. s. M. anbefalede Konsistorium varmt denne Ansøgning, saaledes at Udgifterne afholdtes af begge de nævnte Stiftelsers Konti for ekstraordinære Udgifter. Ministeriet tilskrev imidlertid under 7. s. M. Konsistorium, at det, navnlig af Hensyn til den Tvivl, som i sin Tid var rejst af Finansudvalget om Berettigelsen til at udrede Rejseunderstøttelser af den paagjældende Konto paa Universitetets Budget, fandt Betænkelighed ved at gaa ind paa Konsistoriums Indstilling.

2. Forskjellige Personalialia.

I Anledning af et Andragende fra Konservator ved den Westermanske Insektsamling Løvendal om Forhøjelse af det ham af Universitetets samlede Lønningssum tillagte Honorarbeløb udtalte det zoologiske Museumsraads Flertal at det ikke fandt, at der var nogen Grund til at forhøje dette Honorar. Raadets Mindretal oplyste vel, at Løvendal havde virket ikke alene til den Westermanske Samlings, men ogsaa til Museets 3dje Afdelings Tarv; men Flertallet bemærkede hertil, at dette ikke kunde afgive nogen Grund til at forhøje hans Honorar som Konservator ved den Westermanske Samling, da det tvært imod maatte blive vedkommende Afdelings egen Sag at honorere de for dens Skyld fornødne Arbejder af de til dens Raadighed staaende Summer, og for saa vidt disse ikke maatte strække til, vilde formentlig en Forhøjelse deraf være at søge, da der ellers let turde fremkomme Forvirring i Museets Budget ved Uoverensstemmelse mellem Kontoen, hvoraf vedkommende blev lønnet, og Arbejdet, som han udførte. Spørgsmaalet havde i øvrigt allerede i Efteraaret 1879 ved Lønningslovens Revision været taget under Overvejelse, og Museumsraadet forudsatte da, hvad ogsaa Udvalget foreslog, at den Løn, som Konservator Løvendal, hvis Lønningsforhold beroede paa de ved Gaven af den Westermanske Insektsamling trufne Bestemmelser, nu oppebar, skulde forblive uforandret*). Dette Forslag undergik ingen Forandring ved Sagens paafølgende Behandling i Konsistorium og den akademiske Lærerforsamling, og Forholdene havde siden den Tid ikke forandret sig. Konsistorium sluttede sig til Flertallet i Skrivelse til Ministeriet af 20. Jan. 1880.

Ved Finansloven for 1880 - 81 bevilgedes der et aarligt Tillæg til Afdelingens Annum af 400 Kr. til Forbedring af Lønningen for Konservator ved den Westermanske Insektsamling.

Efter Indstilling af Museumsraadet og Konsistorium bifaldt Ministeriet under 26. Juli 1880, at den ved det zoologiske Museum ansatte Portner og Betjent Niels Chr. Christensen paa Grund af Svagelighed opsagdes til Fratrædelse fra sin Stilling til 1. Novbr. s. A.**). Ministeriet erklærede sig derhos beredt til at søge udvirket for ham en aarlig Understøttelse fra Fratrædelsesdagen, beregnet

*) Denne Sags Behandling vil findes i et senere Hæfte.

***) Da han var ansat af Ministeriet ved Museet i Stormgade før S sammensmeltningen af Museerne, ansaas det rigtigst, at han ogsaa afskedigedes af dette.

efter Pensionslovens Analogi, dog saaledes, at Understøttelsen afrundedes ned ad til 500 Kr. Ligeledes bifaldt Ministeriet, at der tillagdes den nye Portner samme Løn og Indtægter, som den afgaaende havde oppebaaret.

— Assistent ved det mineralogiske Museum Th. Hoff blev af Museets Bestyrer afskediget fra 1. Marts 1880 at regne paa Grund af Svagelighed. Efter Indstilling fra denne og Konsistorium tillagdes der ham en aarlig Understøttelse af 660 Kr.

— Efter Andragende fra Bestyreren af Universitetets kemiske Laboratorium tillagdes der ved Tillægsbevillingsloven f. 1879—80 paa Grund af den ved den stærke Tilgang af studerende foranledigede forlængede Arbejdstid ved Laboratoriet, se foran S. 1009, de 2de faste Assisterter, der lønnes henholdsvis med 1,272 Kr. og 1,128 Kr., af Universitetets samlede Lønningssum et Tillæg af 120 Kr. hver pr. Semester. Hvad angik de 2 yngre, saakaldte Hjelpeassistenter, der lønnes af Laboratoriets Indtægter, antog Bestyreren, at dette ogsaa vilde kunne udrede den foregøede Udgift til disse, der ansloges til 80 Kr. for hver pr. Semester.

— Efter at Sekretær ved den Arnæmagnæanske Stiftelse Jon Sigurdsson var afgaaet ved Døden, blev det ved Tillægsbevillingsloven f. 1879—80 § 10 Nr. 7 tilladt, at det hidtil til Lønning for denne udredede Beløb af 600 Kr. fra 1. Jan. 1880 at regne bevilgedes til Anvendelse paa den i kgl. Resol. 9. Juni 1850 Post 7 fastsatte Maade, jfr. Lindes Medd. 1849—56 S. 796.

— I Stedet for den fratraadte, konstituerede notarius facultatis juridicæ, Kriminalretsassessor N. Lassen, valgte det rets- og statsvidenskabelige Fakultet under 3. Novbr. cand. jur. V. A. Secher.

— Fhv. Universitetsbibliothekar, Professor P. G. Thorsen, R. af D., udnævntes under 2. Jan. 1880 til Etatsraad med Rang i 3dje Klasse Nr. 9 efter Rangforordningen.

Universitetsbibliothekar S. Birket Smith udnævntes under 16. Febr. s. A. til R. af D.

Universitetets Kvæstor, Justitsraad Gede, R. af D., udnævntes under 28. Apr. s. A. til Dbm.